

РОЛЬ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ У РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Ломачинська І.А., к.е.н., доцент,
Кесарь Я.,
Кащенко О.

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

Процеси глобалізації світової економіки не оминають банківську систему України. Іноземний капітал відіграє все значніше місце в банківській системі України. Отже актуальним є питання щодо впливу банків з іноземним капіталом, філій та представництв іноземних банків на конкурентоспроможність національної банківської системи, стійкість фінансової системи країни в цілому.

Банківська система України в контексті присутності іноземного капіталу пройшла в своєму розвитку декілька етапів: формування банківської системи (1991-1994 рр.), створення іноземних банків «з нуля» (1995-1998 рр.), модернізація банківської системи (1999-2004 рр.), період активної експансії іноземного капіталу під час економічного зростання (2005-2008 рр.), період фінансової кризи та посткризового відновлення (2008-2013 рр.), період очищення банківської системи (2014 р. – по теперішній час).

Потрібно зазначити, що банківська система України в період експансії іноземного капіталу зазнала істотних змін. Це відобразилося у пришвидшеному рості банківських активів, капіталу, кредитів і депозитів, а також спаді, викликаному порушенням фінансової сталості світової економічної системи.

Серед основних факторів, що сприяли значній активізації діяльності банків з іноземним капіталом в Україні, можна виділити такі: позитивні структурні зрушення у вітчизняній економіці; високі темпи інфляції; активне зростання попиту на банківські послуги з боку населення; розширення зовнішньоекономічних зв'язків українських підприємств; можливість отримання високих прибутків [1]. Якщо на початок 1998 р. частка іноземного капіталу в статутному фонді банківської системи України становила 4%, то в 2008 р. – 36,7%, в 2015 р. – 32,5%, на 1.10.2016 р. – 56% (працюючі банки).

Серед основних переваг іноземного капіталу в банківському секторі в період активної експансії в Україні слід відзначити: позитивний вплив на економіку, прискорення розвитку фінансових ринків, розширення спектру банківських послуг, покращення їх якості; економія від масштабу; запровадження передових, новітніх технологій банківської діяльності, нових методів ведення банківської справи, використання світового досвіду фінансового менеджменту, антикризового управління, новітніх маркетингових технологій тощо; використання зарубіжного досвіду ведення банківського бізнесу та здійснення міжнародних фінансових операцій; залучення прямих іноземних інвестицій, сприяння припливу капіталу в Україну та його диверсифікація; зростання конкуренції призводить до здешевлення банківських послуг та кредитних ресурсів, зростання строків користування кредитними ресурсами, підвищення ефективності функціонування, розширення спектру послуг, підвищення кваліфікаційного рівня банківських працівників, що насамперед вигідно для позичальника. Основними негативними наслідками присутності іноземного капіталу вважаємо посилення структурних ризиків «залежного розвитку»: ризик банкрутства материнського банку, загострення соціальних, економічних та політичних ризиків; посилення іноземного контролю над банківською системою приймаючої країни; можливий неконтрольований вплив капіталу з країни через те, що акціонери банків з іноземним капіталом інвестують в ті галузі і в тих країнах, де прибуток і безпека є вищими; послаблення позицій недостатньо розвиненої банківської системи країни; відмінності у системах банківського регулювання створюють проблеми в процесі контролю за діяльністю

іноземних банків; дестабілізація в світовій фінансовій системі негативно може вплинути на роботу вітчизняної банківської системи, зменшити довіру населення до банків в цілому; втрата незалежності в проведенні грошово-кредитної політики й ін. [1-3].

Дослідження банківської системи України [4-5] виявило в цілому позитивний вплив іноземного банківського капіталу на динаміку прямих іноземних інвестицій у вітчизняну економіку, але негативний вплив для інвестиційної активності має споживче кредитування, що розширилося, перш за все, саме за рахунок іноземного капіталу. Отже, в сучасних умовах важливим є підтримання оптимальних пропорцій щодо темпів кредитування суб'єктів господарювання і споживчого кредитування. При цьому зростання кількості банків з іноземним капіталом позитивно впливає на динаміку капіталізації та стійкість банківської системи України в цілому.

Отже, присутність банків з іноземним капіталом у банківській системі України в цілому відповідає інтересам розвитку національної фінансової системи, сприяє залученню іноземних інвестицій та розширенню ресурсної бази соціально-економічного розвитку. Проте водночас існують серйозні ризики зростання частки іноземного банківського капіталу, пов'язані з можливою втратою суверенітету в сфері грошово-кредитної політики, несподіваним коливанням ліквідності банків, спекулятивними змінами попиту та пропозиції на грошово-кредитному ринку і врешті-решт можливим відтоком фінансових ресурсів. На це особливо слід звертати увагу в умовах, коли банківська система України переживає нестабільність, а частка іноземного капіталу перевищила граничну частку щодо забезпечення фінансової безпеки держави в 30%.

Література:

1. Линенко А.В. Вплив іноземного капіталу на функціонування банківської системи України. / А.В. Линенко, Ю.Ю. Ренгевич. // Вісник Запорізького національного університету. – 2011. – №1. – С. 235-240.
2. Осадчий Є.С. Банки з іноземним капіталом на ринку України: проблеми та перспективи розвитку / Є.С. Осадчий // Стратегія економічного розвитку України . – 2013. – № 33. – С . 94-102.
3. Ломачинська, І.А. Фінансова грамотність як основа оптимізації фінансової поведінки в умовах глобальної трансформації. / І.А. Ломачинська. // Вісник Одеського національного університету. Економіка. – 2011. – том 16, вип. 20. – С. 115-125.
4. Роль банківської системи у фінансіалізації економічного розвитку України. / Н.В. Бичкова, І.А. Ломачинська, А.О. Мумладзе // Вісник Одеського національного університету. Економіка. – 2015. – том 20, вип. 6. – С. 202-206.
5. Банковская система Украины: современное состояние и перспективы развития. / Н.В. Бычкова, И.А. Ломачинская, А.А. Мумладзе // Formation of modern economic area: benefits, risks, implementation mechanisms. – Tbilisi : SSOTU, 2016. – part III. – S. 270-273.